

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Szegedi Ítéltábla dr. Farkas Márta ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** alatti lakos felperesnek - a ... Ügyvédi Iroda (ügyintéző: ... ügyvéd,) által képviselt **I.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos I. r., **II.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos II. r., **III.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos III. r. és **IV.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos IV. r. alperes ellen személyhez fűződő jog megsértése iránt indított perében a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 2008. november 14. napján kelt 16.P.21.678/2008/8. számú ítélete ellen a felperes 10. és a IV. r. alperes Pf.II.20.078/2009/2. szám alatti sorszámu csatlakozó fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben és akként változtatja meg**, hogy a keresetet teljes egészében elutasítja.

A IV. r. alperes elsőfokú eljárási illeték fizetésére kötelezését mellőzi és a felperes által az illetékes állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 136.800.- (Egyszázharminchatezer-nyolcszáz) Ft-ra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I., II., III. és IV. r. alpereseknek személyenként 10.000-10.000.- (Tízezer-tízezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Köteles a felperes megfizetni az illetékes állami adóhatóság külön felhívására 136.800.- (Egyszázharminchatezer-nyolcszáz) Ft fellebbezési és 12.000.- (Tizenkettőezer) Ft csatlakozó fellebbezési illetéket a Magyar Államnak.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

- 2 -

I N D O K O L Á S :

A felperes a ... Egyházközség lelkesze volt. 2007. évben fegyelmi eljárás indult ellene, amelynek során a ... Egyházmegye Bírósága felfüggesztette lelkipásztori tisztségéből. A felperes fellebbezése folytán eljáró ... Egyházkerület Bírósága a fegyelmi eljárás folytatásával a ... Egyházmegye Bíróságát bízta meg, amelynek elnöksége a fegyelmi ügyben eljáró bírói tanács tagjaiként az I., II. és a III. r. alpereseket jelölte ki, a fegyelmi hatóságot pedig a IV. r. alperes, mint az egyházmegye jogtanácsosa képviselte az eljárásban.

A IV. r. alperes az egyházmegyei bírósághoz intézett, 2008. április 22. napján kelt beadványában bejelentette, hogy a fegyelmi eljárás lefolytatásához szükséges iratok egy része a felperes ellen indult, a Budapest XIV. kerületi Rendőrkapitányság előtt 469/2008. Bü. szám alatt folyamatban lévő büntetőügy iratai között található, ezért indítványozta, hogy a büntetőeljárás jogerős befejezéséig a bíróság a fegyelmi eljárást függessze fel, s a felperest tisztségéből ugyancsak függessze fel.

A ... Egyházmegye Bírósága a 2008. április 23. napján kelt 49/1-2/2008. ügyszámú határozatával a felperes lelkipásztori tisztségéből való felfüggesztését a Budapest, XIV. kerületi Rendőrkapitányság előtt 469/2008. Bü. számon indult büntetőeljárás jogerős befejezéséig meghosszabbította. Határozatának indokolása szerint a tényállásban írt büntetőeljárásban az egyházközség iratainak jelentős része lefoglalásra került, így a fegyelmi eljárás lefolytatásához is nélkülözhetetlen iratok nem állnak rendelkezésére. Utalt arra, hogy a büntetőeljárás során olyan tényállás kerülhet megállapításra, amely felhasználható a fegyelmi eljárásban is, valamint a büntetőjogi felelősség esetleges megállapítása kihathat a fegyelmi ügy elbírálására, ezért indokoltnak találta, hogy a felperes lelkipásztori szolgálatot a büntetőeljárás jogerős befejezéséig ne végezhesen.

A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I., II., és a III. r. alperesek a 49/1-2/2008 számú határozatukkal, a IV. r. alperes pedig az egyházmegyei bírósághoz intézett 2008. április 22-i beadványában foglaltakkal megsértették a jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. Kérte továbbá az alperesek további jogsértéstől való eltiltását valamint a jogsértő határozat visszavonására, elégtétel adására és a határozathozatal időpontjától kezdődően havi 190.000.-Ft általános kártérítés megfizetésére kötelezésüket. Keresete indokolása szerint a IV. r. alperes a 2008. április 22-én kelt levelében valótlanul állította, hogy a felperes ellen büntetőeljárás van folyamatban. Ezen túl a beadvány azon kitétele, amely szerint a büntetőügyben megállapításra kerülő tényállás a fegyelmi ügyben is felhasználható lesz, azt sugallja, hogy a felperes bűnössége nem kérdéses. Álláspontja szerint az egyházmegyei bíróság lelkipásztori tisztségéből való felfüggesztésének meghosszabbítását tartalmazó határozata ugyancsak alkalmas a jóhírnevének megsértésére, hiszen az a IV. r. alperes beadványában szereplő valótlan állításra hivatkozott a döntés alapjaként, e mellett a határozat indokolásának az a része,

amely a büntetőeljárásban lefoglalt nagy tömegű iratra utal, arra enged következtetni, hogy a felperes ellen folyó büntetőeljárás komoly, súlyos ügy, abban nagy mennyiségű bizonyíték áll rendelkezésre. Hangsúlyozta, hogy ezzel szemben a való tény az, hogy az alperesek által hivatkozott büntető ügyben ismeretlen tettes ellen indult nyomozás, amelynek során a rendőrség az iratokat nem foglalta le, hanem bekérte.

Az alperesek elsődlegesen a per megszüntetését kérték arra hivatkozással, hogy a fegyelmi eljárásban nem természetes személyként, hanem a ... egyház választott tisztségviselőiként jártak el, így perbeli jogképességgel nem rendelkeznek, a felperes igényét a ... Egyházzal vagy az illetékes egyházmegyével szemben érvényesítheti. Érdelemük a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a IV. r. alperes a ... Egyházmegye Bírósága részére 2008. április 22. napján megküldött levelének azon kijelentésével, amely szerint a felperes ellen büntetőeljárás indult, megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest részperkötség fizetésére kötelezte az I-II. és a III. r. alperesek javára, rendelkezett továbbá a feljegyzett kereseti illeték viseléséről. Az alperesek permegszüntetésre irányuló kérelmével kapcsolatosan rámutatott arra, hogy az alperesek rendelkeznek perbeli jogképességgel, a felperes pedig az őt megillető választási jog alapján jogosult volt az alperesekkel szemben érvényesíteni a személyiségi joga megsértése miatti igényét. Érvelése szerint nincs jelentősége annak, hogy az alperesek egyházi szervezet tagjaként, egyházi tevékenységük gyakorlása során jártak el, személyiségi jog védelme iránti per megindítására velük szemben is jogosult a felperes. Az ügy érdemét illetően ugyanakkor alaptalannak találta az I-III. r. alperesekkel szemben előterjesztett keresetet, mivel megítélése szerint az általuk hozott határozat indokolása nem tartalmaz a felperes személyére vonatkozó valótlan, a jóhírnév megsértésére alkalmas tényközlést. A IV. r. alperes 2008. április 22-én kelt indítványában viszont valótlan tényállítás az, hogy a felperessel szemben büntetőeljárás folyik. E valótlan tényállítás alkalmas a felperes társadalmi megítélésének negatív befolyásolására, ezért sérti a jóhírnevét. A jogsértés megállapításán túl azonban további jogkövetkezmények alkalmazását nem találta indokoltnak, s alaptalannak ítélte a felperes kártérítési igényét is, tekintve, hogy a felperes kára nem a személyiségi jogsértéssel, hanem a felperes lelkes tevékenységéből való felfüggesztésével hozható okozati összefüggésbe.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezéssel, a IV. r. alperes csatlakozó fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 213. § (1) bekezdésében írtakat, mert döntése nem terjedt ki a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelmére, ezen túl a

keresetet elutasító részében ítélete megalapozatlan. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az egyházmegyei bíróság határozatának szövegösszefüggéseit, e tekintetben a Pp. 221. §-ában írt indokolási kötelezettségét is megsértette. Sérelmezte az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezését is. E körben egyrészt hivatkozott arra, hogy az I. r. alperes ügyvéd, aki saját ügyében járt el, másrészt, hogy a perköltség összege a meg nem határozható perérték alapján számítandó.

A IV. r. alperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását kérte. Fellebbezési előadása szerint sérelmezett indítványában azért tett a felperesre vonatkozó valótlan tényállítást, mert e vonatkozásban őt téves információval látták el, különböző egyházi szervek tájékoztatták arról, hogy a felperessel szemben büntetőeljárás van folyamatban. Fenntartotta azt az álláspontját, amely szerint a büntetőeljárásra való téves hivatkozás nem sérti a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát.

Az I-II. és a III. r. alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Kiemelték, hogy az alperesek mindegyike az egyházi törvényben meghatározott egyházi bíróként, illetve jogtanácsosként, azaz választott tisztségviselőként járt el.

A felperes fellebbezése alaptalan, a IV. r. alperes csatlakozó fellebbezése alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, tévesen jutott azonban arra a következtetésre, hogy a felperes a személyhez fűződő jogának megsértésére alapított igényét az alperesekkel szemben érvényesítheti.

Nem vitás tény, hogy az alperesek a felperes által jogsértőnek minősített nyilatkozataikat nem magánszemélyként tették, hanem az önálló jogalanyisággal rendelkező ... Egyházmegye nevében annak jogtanácsosaként, illetve az egyházmegye keretében működő bíróság tagjaiként. Ennek megfelelően amennyiben a felperest e jogtanácsosi, illetve bírói tevékenységgel összefüggésben jogsérelem érte, azért - a Fővárosi Bíróság Pk.../1990. számú végzésével nyilvántartásba vett önálló jogi személy ... Egyház alkotmánya szerint ugyancsak önálló jogi személynek minősülő - ... Egyházmegye tartozik felelősséggel.

A jogi személy a jog által teremtett fiktív jogalany, amely feltételezi ugyan a természetes személyek közreműködését - hiszen közvetlenül vagy áttételesen természetes személyek hozzák létre és működtetik -, de a működése által kiváltott polgári jogi joghatások a természetes személyektől függetlenné válnak. A jogi személyt, mint önálló jogalanyt a természetes személy jogalanyoktól - így az őt létrehozó és működtető személyektől - elkülönülten illetik meg jogok és terhelik

- 5 -

Pf.II.20.078/2009/3. szám

kötelezettségek, amely jogokat saját nevében jogosult gyakorolni és érvényesíteni, s amely kötelezettségekért saját maga - tagjaitól, illetve a tevékenységéhez kapcsolódó természetes személyektől függetlenül, azoktól elkülönülten -, önállóan tartozik helytállni.

Kétségtelen, hogy a jogi személy jogainak gyakorlása és kötelezettségeinek teljesítése egyaránt természetes személyek közreműködését igényli, hiszen a jogi személy, mint fizikai léttel nem bíró absztrakció, önálló akaratképzésre és önálló intézkedésre nem képes, így természetesen csak tagjainak, alkalmazottainak, tisztségviselőinek, illetve képviselőinek, mint természetes személyeknek a magatartásán keresztül nyilvánulhat meg. Tagjainak, tisztségviselőinek (stb.) azok az emberi magatartásai, amelyeket nevezettek az adott jogi személy tevékenységének keretében fejtenek ki, a jogi személy magatartásának tudhatók be. Érvényesül tehát e vonatkozásban az ún. betudás elve, azaz, hogy "a jogi személy tevékenységi körében eljáró természetes személy (ember) magatartása - amely polgári jogi jogviszonyban joghatást válthat ki - a jogi személy magatartásának minősül, a joghatás a jogi személyre nézve áll be..." Amennyiben "a jogi személy ... működéséhez, feladatai ellátásához, tevékenységéhez tartozó körben - abból ki nem lépve - fejt ki magatartást a természetes személy, a személyhez fűződő jogok megsértése miatti igények is csak a jogi személlyel szemben érvényesíthetők" (Dr. Kemenes István: Kit terhelnek a személyhez fűződő jogok megsértésének szankciói - a bíró vagy a bíróság helytállási kötelezettsége. Közzétéve a BDT. 2008/10. számában).

Megegyező álláspontot képvisel az új Ptk. tervezetéhez készült Szakértői Javaslat is, amely szerint: „A jogi személyek önálló jogalanyiságából következik az, hogy a jogi személy tevékenységét nem lehet a tagoknak vagy az alapítóknak betudni és fordítva: a tag vagy alapító tevékenysége nem kezelhető a jogi személy tevékenységeként. Ebből az is következik, hogy a jogi személy által vállalt kötelezettségek nem tekinthetők a tagok vagy alapítók kötelezettségeinek és a tagokat terhelő kötelezettségekért a jogi személynek nem kell helytállnia. Ezek az alapelvek mindaddig vezérelhetik a szabályozást, amíg a tagok (alapítók) és a jogi személy jogalanyiságának elkülönülését rendeltetésszerűen alkalmazzák.” (Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez - CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. 103. oldal)

A betudás elvével szorosan összefüggő elválasztás elvéből fakadó következmény pedig az, hogy a jogi személy tevékenységi körében kifejtett emberi magatartások vagyoni jogi hatásai kizárólag a jogi személyre nézve állnak be; a jogi személy tagjának, képviselőjének (stb.) műveletei a jogi személy vagyont gyarapítják, ugyanezen természetes személyek gondatlanságából, mulasztásából, hozzá nem értéséből eredő, s a jogi személy által kötött szerződés megszegését vagy deliktuális károkozást eredményező magatartása esetén viszont a felelősség kizárólag azt a jogi személyt terheli, amelynek keretei között eljárva a természetes személy a szerződésszegő vagy kárt okozó magatartást kifejtette.

Lényeges azonban, hogy a polgári jogi joghatást kiváltó emberi magatartás nemcsak vagyoni, hanem személyi viszonyokat is keletkeztethet (módosíthat vagy szüntethet meg), így nem kizárt, hogy a jogi személy keretein belül, a jogi személy tevékenységi körében eljáró természetes személy által kifejtett emberi magatartás mások személyhez fűződő jogait sérti. Az ilyen, esetlegesen személyiségi jogot sértő, de a jogi személy tevékenysége körében kifejtett emberi magatartás alapvetően éppúgy az adott jogi személy magatartásának minősül, mint a vagyoni joghatást előidéző emberi magatartások. A jogi személy önálló - a természetes személy tagjaitól, alkalmazottaitól, tisztségviselőitől,

képviselőitől elkülönült - jogalanyisága ugyanis abszolút, azaz a jogi személyt minden olyan jog és kötelezettség megilleti és terhelheti, amely természeténél fogva nem kizárólag az emberhez kapcsolódhat. A jogi személy nemcsak vagyoni, hanem személyi jogviszonyok alanya is lehet, következésképpen egyfelől jogi személy sérelmére is elkövethető személyiségi jogsértés, másfelől viszont a jogi személynek is lehet személyiségsértő megnyilvánulása. Nincs sem elméleti, sem jogszabályi alapja annak, hogy a személyiségsértő emberi magatartások tekintetében a betudás és az elválasztás elve ne érvényesülne maradéktalanul. Az elválasztás elvéből pedig az következik, hogy a jogi személy tagja, tisztségviselője (stb.) magatartása nem minősülhet egyidejűleg a jogi személy magatartásának és olyan cselekménynek, amelyért a tag, tisztségviselő (stb.) a saját személyében tartozna felelősséggel (Szegedi Ítéltábla 1/2005. (VI. 17.) számú Kollégumi ajánlásának I. pontjához fűzött indokolás). Így foglalt állást a civilisztikai kollégiumvezetők 2009. február 17-19-i országos tanácskozása is; "A jogi személy cselekvősége - sajátos természete folytán - mindig a tevékenységi körében és nevében eljáró természetes személyek magatartásának betudásán alapul, így a jogi személy tevékenységi körében és nevében eljáró természetes személy cselekvősége e körben hiányzik, ezért a jogi személy mellett a természetes személy felelősége nem állapítható meg. (Ez természetesen a jogsértést megvalósító magatartást tanúsító természetes személy büntetőjogi, szabálysértési, munkaügyi és fegyelmi felelőségét nem érinti)".

Önmagában az a körülmény, hogy bizonyos esetekben a Ptk. kifejezetten is nevesíti, hogy a jogi személy tevékenysége körében eljáró természetes személy magatartásáért a jogi személy tartozik helytállni (pl. Ptk. 348. §-a), nem azt jelenti, hogy ilyen kifejezett rendelkezés hiányában a természetes személynek a jogi személy tevékenységi körében kifejtett magatartása a természetes személynek - vagy neki is - betudható lenne.

Elképzelhetőek ugyanakkor olyan kirívó esetek, amikor a jogi személy tagja, tisztségviselője (stb.) a jogi személy tevékenységi köre által adott lehetőségekkel visszaélve (a jogi személy tevékenységi keretei közül mintegy "kilépve") valósít meg szerződésszegést, deliktuális károkozást vagy személyiségi jogsértést eredményező jogellenes magatartást. Ilyen esetben sor kerülhet az ún. felelőség-áttörésre, azaz a tag, alkalmazott (stb.) harmadik személlyel szembeni helytállási kötelezettségének a megállapítására.

- 7 -

Pf.II.20.078/2009/3. szám

Jelen esetben az I-III. r. alperesek nem vitásan az önálló jogi személy ... Egyházmegye Bíróságának bíráiként eljárva hozták meg a per tárgyává tett határozatot, a IV. r. alperes pedig az egyházmegye alkalmazott jogtanácsosaként szövegezte meg és juttatta el az egyházmegyei bírósághoz a felperes által kifogásolt beadványát. Az alperesek sem a határozat, sem a beadvány megfogalmazása során nem éltek vissza az egyházmegyén belül viselt tisztségükkel, tevékenységükkel "nem léptek ki" az egyházmegyei bíróság működésének, illetve az egyházmegyei jogtanácsosi tisztségnek - azaz az önálló jogalany ... Egyházmegye tevékenységének - a keretei közül, ezért velük, mint természetes személyekkel szemben a felperes személyiségvédelmi igényt megalapozottan nem érvényesíthet.

Minderre tekintettel az ítéltábla a kereset tárgyává tett személyiségi jogi sérelem érdemi vizsgálatát mellőzte és az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatva az alperesekkel szemben anyagi jogi legitimációval nem rendelkező felperes keresetét a rendelkező részben foglaltak szerint teljes egészében elutasította. Az elsőfokú ítélet megváltoztatásának eredményeként a felperes pereszes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pernyertes alperesek első- és másodfokú eljárással kapcsolatos teljes költségét köteles megfizetni, amely a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés a/ pontja és (5) bekezdése szerint számítható ügyvédi munkadíjból, valamint a IV. r. alperes elsőfokú tárgyaláson való megjelenésével felmerült utazási költségből, mint készkiadásból tevődik össze. Itt utal arra az ítéltábla, hogy téves a felperesnek az a fellebbezési érvelése, miszerint a pertárgy értéke az Itv. 39. § (3) bekezdése alapján számítandó meg nem határozható perérték. Abban az esetben ugyanis, ha a személyhez fűződő jogában megsértett fél a Ptk. 84. §-ának (1) bekezdése alapján objektív és szubjektív szankciók alkalmazását egyaránt kéri egy keresetben, igénye egységes keresetnek minősül, s ilyenkor a perérték számítása szempontjából azt az illetékalapot kell figyelembe venni, amely az adott esetben magasabb. (BH 2001/367 számú jogeset) Jelen esetben ez a magasabb illetékalap a szubjektív szankcióhoz, azaz a felperes kártérítési követeléséhez igazodó 190.000.-Ft x 12 = 2.280.000.-Ft, így jelen ügyben ez a pertárgy értéke, így ehhez igazodik a felperest terhelő perköltség és eljárási illeték összege. Ugyancsak téves a felperesnek az az álláspontja, miszerint az ügyvéd foglalkozású IV. r. alperes javára nem ítélt meg perköltség. A saját ügyében személyesen eljáró ügyvéd részére ugyan valóban nem állapítható meg ügyvédi munkadíj, keresetkiesése megtérítése címén azonban igényt tarthat perköltségre. (Legfelsőbb Bíróság PK 152. sz. állásfoglalása)

A felperes fellebbezése eredménytelennek bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint az Itv. 64. §-a szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles a feljegyzett első- és másodfokú eljárási illeték megfizetésére.

S z e g e d, 2009. április 8.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Kiss Gabriella sk.
táblabíró